

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Celebratione Missarvm & aliis divinis officiis. Titvlvs XIV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Parit quaedam gravamina, qua praelati inferebant exemptis, precipue Cisterciensibus, & illa fieri prohibet: statuens quod Episcopi, qui in monasteriis Cisterciensis ordinis charitati vobis procurantur, sine contentis cibariis, qua per illos sibi ministrantur. Si vero procurantur ex debito, ipsi voluntibus carnes ministrari debent extra septa monasterii, vel saltem extra portam, qua dicitur regularis. Ipsiorem etiam elemosynarii si fragmenta mensarum possunt pauperibus erogare, hoc dicit. Ioan. And.

Idem.

Ad nostrum (quod dolentes referimus) pervenit auditum, quod ecclesiarum praelati ad monasteria Cisterciensis ordinis accedentes, licet ab eis charitati ve recipiantur, & eis curialiter necessaria ministrantur, cibis tamen regularibus non contenti, contra privilegia dicti ordinis carnes petunt, & si eis non ministrentur, austerius violentent. Et licet in locis eisdem fiant elemosynae competenter, ipsi tamen praelati ipsis religiosiis invitis alias elemosynas faciunt, etiam in aliis quibus locis, in quibus procuraciones non habent, de consuetudine vel de iure. Pro equitatis quoque ferendis, licet ferris non egeant, & coci eorum sui officii ratione pecuniam exigunt & extorquent: Nec compositiones super procuracionibus inter praelatos ipsos & eos initas eis servant. Ipsi etiam in recipiendis procuracionibus ita graves existunt, quod ipsi in eorum monasteriis & ecclesiis procuraciones recipiuntibus, longi temporis victum brevis hora consumit: & dum procuraciones recipiunt, canes venaticos, falcones & accipitres secum habent. Et nisi voluntati satisfiant eorum, valva monasteriorum seu ecclesiarum pro violentiam saepe franguntur, & ornamenta ecclesiae exportantur, pluresque procuraciones recipiant una die sedis Apostolica privilegio non suffulti, interdum in pecunia numerata, visitationis etiam officio non impenso, & occasione dictarum procuracionum, idem praelati ab ipsis frequenter exigunt, qua illis solvere non tenentur, intolerabilia eisdem gravamina cumulantes. Sunt & nonnulli qui procuraciones nunciatorum Apostolicae sedis, aliasque extraordinaria onera exemptis & aliis religiosiis pro majori parte imponunt, ut se ac Presbyteros liberent, seculares religiosos ad ordinandum huiusmodi onerum distributionem minime assumentes: In multis etiam aliis praelati, exempta monasteria, & ipsorum ecclesias utroque illis iure subiectas, gravant in procuracionibus recipiendis; & oneribus insolitis imponendis: Nos igitur super his volentes de opportuno remedio providere, sacri approbatione concilii duximus statuendum, ut si Episcopi non causa visitationis, sed charitativae hospitalitatis, ad monasteria venerint supra dicta, victualia gratis recipiant, qua charitatis gratia eis fuerint ministrata. Ipsi autem Episcopi, ad monasteria venientibus supra dicta, & procuraciones ibidem recipiuntibus sibi debitas de iure communi, consuetudine, privilegio, vel iure alio specialiter, in domibus ipsorum monasteriorum, extra tamen septa ipsorum existentibus; si que fuerint ad hoc aptae, alioquin intra septa ipsa, non tamen intra portam, quam regularem appellant, carnum pro congruentia temporis si voluerint (privilegio non obstante) quocumque cibaria ministrantur. Nec inconveniens reputamus, si fragmenta, qua de mensis ipsorum Episcoporum & suorum familiarium colliguntur, per ipsorum Episcoporum elemosynarios ibidem pauperibus erogentur. Ab aliis autem gravaminibus, ex precibus superius, praelati diligentius

a Vid. e. cum Apostolus. extra de censib. & cap. 1. & 3. eod. m. lib. 8. & vid. Concl. Trid. sess. 24. de refor. c. 3. ubi plene de materia visitationis. b al. sunt etiam, &c. c. al. sta. diligenter prorsus abstineant.

abstineant, si Dei & Apostolicae sedis indignationem voluerint evitare.

Diocesani, quibus hoc constat, illos qui exigendo a clericis pedagia, vel guidagia excommunicati sunt vel interditi, publicare debent. Ioan. And.

Idem in eodem.

Praesenti a constitutione iubentur, ut locorum diocesani contra eos, qui ab ecclesiis vel personis ecclesiasticis pro earum rebus propriis, quas non negotiandi causa deserunt, aut deferri faciunt, vel transmittunt, pedagia vel guidagia suo vel alieno nomine exigunt, vel torquent in animarum suarum periculum, & eorum a quibus ea exigunt, praedictum & gravamen, excommunicationis & interdicti sententias a iure prolatae, postquam de his ipsis constiterit, omnino publicent, vel a suis subditis tamdiu faciant publicari, donec illi sic exacta restituerint, & de transgressione huiusmodi satisfecerint competenter.

DE CELEBRATIONE MISSARVM, & aliis divinis officii.

TITVLVS XIV.

CAP. I.

Praelati, ad quos spectat correctio, & illi negligentibus, superiores ipsorum debent esse solerti, ut horis debitis in cathedralibus, regularibus, & collegiatis ecclesiis hora canonica devotè spoliantur: & quod in ecclesiis aliis celebratur convenienter & debite divinum officium, & nocturnum principaliter, hoc intendit. Ioan. And.

Clemens V. In Concilio Viennensi.

Gravi & nimirum turbatione movemur, quod ex nonnullorum rectorum negligentia, qua dum spem impunitatis permittit, multam nutrire perfilitiam confuevit in subditis, plerique ecclesiarum ministri modestia ordinis clericalis abjecta, dum offerre Deo sacrificium laudis fructum laborum suorum in puritate conscientiae & animi devotione deberent, horas canonicas dicere, seu psallere, transcurrendo, syncopando, extranea quidem & plerumque yana, prophana, & inhonesta intermiscendo colloquia, tarde ad chorum conveniendo, seu ecclesiam ipsam absque rationabili causa ante finem officii exeundo frequenter, aves interdum portando, seu faciendo portari, canesque secum ducendo venaticos, ac quasi nihil pretendentes de clericali militia, in corona, vestibus, & tonsura, divina etiam celebrare, aut eis interesse nimis indevote praesumunt. Nonnulli etiam tani clerici, quam laici, praesertim in festorum certorum vigiliis, dum in ecclesiis deberent orationi insistere, non venentur in ipsis earumque cometeriis choreas facere dissolutas, & interdum canere cantilenas, ac multas insolentias perpetrare, ex quibus ecclesiarum & cometeriorum violationes, inhonesta, variisque delicta quandoque sequuntur, & ecclesiasticum plerumque perturbantur officium, in divina maiestatis offensam, & astantium scandalum populorum. In multis insuper ecclesiis cum vasis, vestimentis, & ceteris ornamentis ad divinum cultum necessariis, & decentibus utrique (pensatis earum facultatibus) deseruntur. Ne igitur transgressiones invalescant huiusmodi, aliisque veniant in exemplum, sacri concilii approbatione hoc

a Nota quod res clericorum gaudent eodem privilegio quo res ecclesiarum. cap. ultim. de vi. & honos. cler. & ecclesiarum servos. 12. q. 2. Amb. b al. de ipsi eoi consistere, &c. c. al. extorta. d. al. sta. de celebratione Missarum, & aliorum officior. e. De materia huius Clement. praesertim. hie. vide canonissim. m. cap. 1. & c. dolentes, ext. de celeb. missar. f. al. sta. etiam interdum, &c. g. al. perturbant.

fieri prohibentes, sancimus, ut illi, ad quos id pertinet, & in eorum, si utique exempti non sint, negligentiam vel defectum, locorum ordinarii: si vero exempti fuerint, aut alias circa hoc privilegiati, superiores ipsorum (omni negligentia vel incuria penitus relegata) circa reformanda præmissa, & eorum singula corrigenda, necnon ut in cathedralibus, regularibus, & collegiatis ecclesiis horis debitè devotè p'allatur: In aliis verò convenienter & debitè celebretur divinum a diurnum & nocturnum officium, si Dei & Apostolicæ sedis indignationem evitare voluerint, sollicitam curent diligentiam adhibere: contradicentes per censurâ ecclesiasticam (dummodo ad eos illam exercere pertineat) aliisque opportunis remediis compescendo, facientes prout ad eos spectat in his & aliis quæ ad divinum cultum, & morum reformationem pertinent, ac ecclesiarum & coemeteriorum respectu honestatem, factorum statuta canonum, ad quæ scienda diligenter curent adhibere studium, irrefragabiliter observari.

CAP. II.

Clerici etiam religiosi, domestici, commensales Cardinalium vel Episcoporum, se possunt illis in divinis officii cooptare, h. d. lo. And. Idem in eodem.

Dignum prorsus & congruum arbitantes, quod clerici tam religiosi, quam alii Cardinalium sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, ac quorumcunque Pontificum, gratiam & communionem Apostolicæ sedis habentium, commensales domestici se possint ipsis in divinis officii cooptare, ut illud, quod iidem Cardinales, seu Pontifices dicunt, officium licitè dicere valeant: Nec ad dicendum aliquid aliud teneantur, sacri approbatione concilii indulgemus.

DE BAPTISMO, ET EIVS
effectu.

TITVLVS XV.

CAP. I.

In fontibus ecclesiarum, non in privati domibus, debet baptisma concedi: duos casus excepit, & transgressores punire præcepit, lo. And. Clemens V. in Concilio Viennensi.

Præsentem prohibemus edicto, ne quis de cetero in aulis vel cameris, aut aliis privatis domibus, sed duntaxat in ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, aliquos (nisi Regum vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, liberi extiterint, aut talis necessitas emerferit, propter quam nequeat ad ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. Qui autem secus præsumperit, aut suam in hoc præsentiam exhibuerit, taliter per Episcopum suum castigetur, quod alii attentare similia non præsumant.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE
sanctorum.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

Festum corporis Christi celebrari debet feria quinta, post octavam Pentecostes, & certa indulgentia conceduntur in illi, qui in festo, vel intra octavam officio vel horu intererunt, h. d. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Si Dominum in sanctis eius laudate iubemur, dignum profectò, iustum & salutare nobis existit, ut sibi, in sui quo nos quotidie spiritualiter reficit memoriam corporis, laudes festivæ venerationis, & gratias referamus. Hac igitur consideratione inducti, con-

^a Al. ita: diurnum officium pariter & nocturnum. ^b Conferunt tradita per B. Thom. par. 3. q. 83. art. 3.

stitutionem à bonæ memoriæ Urbano Papa quondam decessore nostro super hoc edictam, de fructibus eadem consilio districte præcipimus observari: cuius tenor sequitur in hæc verba: Urbanus Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis & aliis ecclesiarum prelati, & Transfurus de hoc a mundo ad patrem salutate in Christo Dominus Iesus Christus, cum tempus suæ passionis instaret, sumpta cæna, in memoriam mortis sue instituit summum & magnificum sui corporis & sanguinis sacramentum, corpus in cibum & sanguinem in populum tribuendo. Nam quoties hunc panem manducamus, & calicem bibimus, mortem Domini annuuntiamus. In institutione quidem huius sacramenti dicit ipse Apostolus, Huc facite in meam commemorationem: in principio & in fine memoriale sui amoris carnis, quo nos dilexit, esset nobis hoc præcellum & venerabile sacramentum: memoriale, inquam, mirabile & stupendum, delectabile, suave, utilissimum, ac super omnia preciosum, in quo innovata sunt signa & mirabilia mirata, in quo habetur omne delectamentum, & omnis saporis suavitas, ipsaque dulcedo Domini degustatur, in quo utique vitæ suffragium consequimur & salutem. Hoc est memoriale dulcissimum, memoriale sacratissimum, & memoriale salutissimum, in quo gratiam redemptionis nostræ recensimus memoriam, in quo a malis tetrahimur, & in bono confortamur, & ad virtutum & gratiarum proficimus incrementa, in quo præcellum proficimus ipsius corporali præsentia Salvatoris. Namque, quorum memoriam agimus, spiritum nostrum complectimur: sed non propter hoc realem eorum præsentiam obtinemus: In hæc verò sacramentali Christi commemoratione Iesus Christus præsentis sub illa quædam forma, in propria verò substantia est nobiscum. Ascensus enim in celum dicit Apostolus & eorum scripturis, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi: benignè ipsos promittens confortans, quod remaneret & esset cum eis, eius præsentia corporali ^b. O digna & nunquam intermissanda memoria! in qua mortem nostram recolimus nostram, nostrumque interitum interiisse, ac vigam crucis ligno crucis affixum, fructum nobis amantissimum salutis. Hæc est commemoratio gloriosa, quæ animos replet gaudio salutari, & cum infirmitatibus devotionis læchrimas subministrat. Exaltamus enim nostram memorando liberationem, & in illa passionem dominicam, per quam liberati sumus, & lacrimas continemus. In hac itaque commemoratione adfuit nobis suavitas, lacrimas, & lacrimas: quia & in ea congaudent lacrimas, & lacrimamur devotè gaudentes, lacrimas habendo lacrimas, & lacrimamur lacrimantem: nam & contritionem perfusum gaudio, dulces per oculos stilla peris. O divini amoris immensitas, divine pietatis superabundantia, divine affluentia largitatis! dedit enim nobis Dominus omnia, quæ subiecit sub pedibus nostris dominum per universas terræ creaturas contulit nobis dominum principatum. Ex ministris etiam spirituum superiorum & nobilitat & sublimat hominis dignitatem. Ad ministratorum namque sunt omnes in ministerium, propter eos qui hereditatem salutis capiunt destinati. Ex cetera tam copiosa fuerit erga nos eius munificentia, volens adhuc ipse in nobis suam exuberantem charitatem præcipua liberalitate monstrare, semetipsum nobis exhibuit, & transcendens omnem plenitudinem largitatis, omnem modum dilectionis excedens, attribuit se in cibum. O singularis & admiranda liberalitas, ubi donatur

^a In antiquioribus codicibus desest dicitur, hoc. ^b Vide glossam in l. 1. ff. quod met. can. & glossam in l. 2. c. in quibus can. eccles. lib. 1. c. Al. superorum.